

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-03-69-T
Datum: 23. maj 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Michèle Picard
sudija Elizabeth Gwaunza

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 23. maja 2012.

TUŽILAC

protiv

**JOVICE STANIŠIĆA
FRANKA SIMATOVIĆA**

JAVNO

**PRVA ODLUKA PO ZAHTEVU STANIŠIĆEVE ODBRANE
OD 17. FEBRUARA 2012. GODINE ZA PRIHVATANJE
DOKAZNIH PREDMETA BEZ POSREDSTVA SVEDOKA**

Tužilaštvo
g. Dermot Groome

Bраниoci Jovice Stanišića
g. Wayne Jordash
g. Scott Martin

Bраниoci Franka Simatovića
g. Mihajlo Bakrač
g. Vladimir Petrović

I. PROCEDURALNI KONTEKST

1. Dana 13. decembra 2010. godine Stanišićeva odbrana (dalje u tekstu: odbrana) nagovestila je da će podneti zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka; dana 3. februara 2011. godine odbrana je taj zahtev zaista i podnela i u njemu zatražila da se 13 dokumenata prihvati bez posredstva svedoka (dalje u tekstu: Prvi zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka).¹ Dana 10. februara 2011. godine tužilaštvo je odgovorilo na Zahtev i tvrdilo da ga treba odbaciti, ali da to ne isključuje podnošenje novog zahteva.² Dana 17. februara 2011. godine odbrana je zatražila odobrenje da uloži repliku,³ što je Veće 23. februara 2011. godine neformalnim putem i odobrilo. Odbrana je 23. februara 2011. godine uložila repliku.⁴

2. Dana 4. novembra 2011. godine Veće je od odbrane zatražilo obaveštenje o tome da li i dalje namerava da traži prihvatanje 13 dokumenata koje je navela u Prvom zahtevu za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka ili te dokumente ipak namerava da predoči posredstvom svedoka, i uputilo je da se postara za to da se ti dokumenti unesu u elektronski sistem za vođenje suđenja (dalje u tekstu: e-court).⁵

3. Dana 21. novembra 2011. godine odbrana je neformalnim putem obavestila Veće da će podneti nov zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, kojim će biti obuhvaćeni i dokumenti iz Prvog zahteva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka.⁶ Dana 24. novembra 2011. godine Pretresno veće je uputilo odbranu da tri planirana zahteva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka podnese pojedinačno, s tim da prva dva zahteva podnese do 15. decembra 2011,

¹ T. 10300; Stanišićev prvi zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, s poverljivim Dodatkom A, 3. februar 2011. godine.

² Odgovor tužilaštva na Stanišićev prvi zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, s poverljivim Dodatkom A, 10. februar 2011. godine.

³ Stanišićev zahtev za odobrenje da uloži repliku na Odgovor tužilaštva na njen prvi zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, 17. februar 2011. godine.

⁴ Stanišićeva replika na Odgovor tužilaštva na njen prvi zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, 23. februar 2011. godine.

⁵ Nalog kojim se zakazuje rasprava o urednom odvijanju postupka i uputstva stranama i sekretarijatu u vezi s pripremama za tu raspravu, 4. novembar 2011. godine. Veće je napomenulo i da nije uspeo da otvori sedam od 13 predloženih dokumenata u e-court, a to su dokumenti označeni brojevima od 1D383 do 1D388 i 1D1111; *ibid.*, fusnota 18.

⁶ T. 15079–15080.

a treći do 9. januara 2012. godine.⁷ Dana 29. novembra 2011. godine tužilaštvo je zatražilo da mu se ostavi dovoljno vremena da prokomentariše dokumente koje će odbrana eventualno predložiti u svojim zahtevima za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka.⁸ Dana 7. decembra 2011. godine Veće je izrazilo zabrinutost zbog obima zahtevā za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka koje odbrana namerava da podnese i pozvalo strane u postupku da razmotre mogućnost da se sporazumeju o temama na koje se neki od tih dokumenata odnose, pošto tada više ne bi bilo potrebe da se ti dokumenti predlažu bez posredstva svedoka.⁹ Dana 13. decembra 2011. godine Veće je pomerilo rokove koje je ranije utvrdilo za podnošenje zahteva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka i uputilo odbranu da mu do 13. januara 2012. godine podnese izveštaj u kojem će izneti kakav su sporazum o činjenicama strane u postupku postigle u vezi s dokumentima za koje je predloženo da budu prihvaćeni bez posredstva svedoka.¹⁰ Dana 13. januara 2012. godine odbrana je e-mailom obavestila Veće da se rasprave o sporazumu o činjenicama u vezi s predloženim dokumentima i dalje vode. Osim toga, odbrana je navela da su se obe strane u postupku dogovorile da bi, s obzirom na to da se ne slažu oko zaključaka koji bi se mogli izvesti iz mnogih dokumenata koje je odbrana predložila, možda bilo pravičnije da odbrana sve predložene dokumente predloži bez posredstva svedoka, a ne da se i dalje radi na postizanju sporazuma o činjenicama u vezi s temama tih dokumenata. Dana 31. januara 2012. godine Veće je ponovo izrazilo ozbiljnu zabrinutost zbog velike količine dokumenata koje odbrana namerava da predoči bez posredstva svedoka i podsetilo na upozorenja i uputstva koja je već izdalo tužilaštvu dok je ono izvodilo dokaze, a koja su se takođe odnosila na obimne zahteve za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka.¹¹ Veće je uputilo odbranu da do 17. februara 2012. godine dostavi ili spisak činjenica oko kojih je postignuta saglasnost i/ili zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta

⁷ T. 15098.

⁸ T. 15325–15326. Uputstva o zahtevima za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka Veće je izdalo 19. februara 2010. godine, na T. 3686–3690, i 5. jula 2010. godine, na T. 6106–6113.

⁹ T. 15450–15458.

¹⁰ T. 15582.

¹¹ T. 16552–16554, gde se upućuje na T. 3685–3690. V. takođe T. 6106–6108.

bez posredstva svedoka kojim će biti obuhvaćeni oni dokumenti kod kojih strane u postupku nisu uspele da se sporazumeju o činjenicama.¹²

4. Dana 17. februara 2012. godine odbrana je podnela Stanišićev zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, kojim je zatražila da se 674 dokumenta uvrste u spis bez posredstva svedoka (dalje u tekstu: Zahtev).¹³ Dana 22. februara 2012. godine tužilaštvo je reklo da mu je odbrana veoma kasno obelodanila većinu dokumenata za koje je zatražila da budu prihvaćeni bez posredstva svedoka i zamolilo je da mu se odobri rok do 23. marta 2012. godine da odgovori na Zahtev.¹⁴ Odbrana se tome nije usprotivila, pa je Veće narednog dana odobrilo molbu tužilaštva.¹⁵ Dana 20. marta i 22. marta 2012. godine Veće je dobilo kopije e-mailova koje su strane u postupku razmenile u vezi s nepodudarnostima, eventualno nedostavljenim prevodima i drugim tehničkim aspektima vezanim za neke dokumente obuhvaćene Zahtevom, a dobilo je i objašnjenje odbrane o nameri da neke dokumente predloži samo u izvodima, a ne u celini. Dana 23. marta 2012. godine tužilaštvo je dostavilo odgovor na Zahtev (dalje u tekstu: Odgovor).¹⁶ Simatovićeva odbrana nije reagovala na Zahtev.

II. ARGUMENTI

5. Odbrana tvrdi da su 674 dokumenta koje namerava da predloži relevantni, da imaju dokaznu vrednost i da su dovoljno pouzdani da bi se mogli uvrstiti u spis bez posredstva svedoka.¹⁷ Time odbrana tvrdi da je odabrala samo najvažnije dokumente sa Spiska dokaznih predmeta odbrane na osnovu pravila 65ter, na kojem ima skoro 5.000 dokumenata.¹⁸ Odbrana tvrdi da predloženi dokumenti predstavljaju "apsolutni minimum koji je, prema proceni odbrane, apsolutno neophodan da bi se odgovorilo na teze tužilaštva".¹⁹ Odbrana tvrdi da je za svaki dokument tačno navedeno na koje će se konkretne informacije sadržane u njemu odbrana pozivati, kao i da je tačno navedeno gde

¹² T. 16552–16554.

¹³ Stanišićev zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, s poverljivim dodacima A, B i C, 17. februar 2012. godine.

¹⁴ T. 17664–17665.

¹⁵ T. 17664–17665, 17708.

¹⁶ Odgovor tužilaštva na Stanišićev zahtev i Dodatni zahtev da se dokumenti uvrste u spis bez posredstva svedoka, s poverljivim dodacima A i B, 23. mart 2012. godine.

¹⁷ Zahtev, par. 7–12.

¹⁸ Zahtev, par. 4.

¹⁹ Zahtev, par. 21.

se dokument nalazi u okviru teza koje će odbrana izneti.²⁰ Za nekoliko dokumenata odbrana tvrdi da još radi na njihovom prevođenju ili dovršavanju neredigovanih ili javnih redigovanih verzija, u skladu s odlukama o zaštitnim merama.²¹

6. Odbrana tvrdi da je u vezi s predloženim dokumentima pokušala da se dogovori s tužilaštvom oko činjenica, ali da je tužilaštvo odbacilo njene predloge zato što su "suviše uopšteni i zato što nisu potkrepljeni samim dokumentima".²² Odbrana tvrdi da tužilaštvo za sve vreme razgovora o predloženim dokumentima nije bilo spremno da diskutuje o opštim zaključcima, već da je bilo voljno da raspravlja samo o činjeničnim zaključcima koji se iz svakog pojedinačnog dokumenta mogu izvesti *prima facie*.²³ Odbrana tvrdi da tužilaštvo nije bilo voljno, i da ni tokom čitavog postupka nije bilo voljno da se dogovori o sužavanju pitanja koja se odnose na optuženog i da ta pitanja dovoljno jasno ograniči.²⁴

7. Tužilaštvo u Odgovoru tvrdi da za veći deo materijala koji je odbrana predložila uglavnom postoji samo "minimalna veza između konkretne informacije u predloženom dokumentu i njene navodne relevantnosti".²⁵ Tužilaštvo tvrdi da odbrana na nelogičan i neubedljiv način pokušava da izvede negativne implikacije iz mnogih dokumenata, jer, prema tumačenju tužilaštva, uglavnom rezonuje ovako: "ako se u nekom dokumentu neke činjenice ne pominju, onda te činjenice ne mogu biti istinite".²⁶ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da većina dokumenata čije je prihvatanje odbrana predložila ima tek malu dokaznu vrednost i da bi bespotrebno mogla da opteretiti spis.²⁷ S druge strane, tužilaštvo tvrdi da će, kako informacije sadržane u tim velikim dokumentima ne bi bile pogrešno protumačene, morati da predloži čitav niz dokumenata kako bi te informacije pobilo i kako bi dokumente koje odbrana predlaže stavilo u pravi kontekst.²⁸ Dalje, tužilaštvo tvrdi da neki dokumenti koje je odbrana predložila jesu veoma relevantni, ali smatra da su "krajnje selektivno" izdvojeni od ostalih i da ne predstavljaju njihov reprezentativan

²⁰ Zahtev, par. 8.

²¹ Zahtev, par. 10–15.

²² Zahtev, par. 17.

²³ *Ibid.*

²⁴ Zahtev, par. 18–21.

²⁵ Odgovor, par. 9.

²⁶ Odgovor, par. 10, i Poverljivi dodatak A Zahtevu (na primer, v. komentare tužilaštva na gotovo sve dokumente na str. 323–349).

²⁷ Odgovor, par. 13–14.

²⁸ Odgovor, par. 14.

uzorak, zbog čega ono mora da predloži dodatne dokumente iz iste grupe da bi dokumente koje odbrana predlaže pobilo i stavilo ih u pravi kontekst.²⁹ Konačno, tužilaštvo tvrdi da kod nekih dokumenata koje je odbrana predložila trenutno nema naznaka o dovoljnoj pouzdanosti, pošto su u pitanju redigovane verzije i/ili zato što treba navesti još podataka o njihovom poreklu da bi oni uopšte mogli da se prihvate bez posredstva svedoka.³⁰

8. Na kraju, tužilaštvo tvrdi da zaista nije bilo voljno da prihvati određene sporazume o činjenicama koje je odbrana predlagala zato što za to, kako navodi, nije postojalo potkrepljenje u samim dokumentima.³¹ Tužilaštvo tvrdi da je predložilo činjenice i utvrdilo teme oko kojih bi se saglasnost mogla postići, ali tvrdi i da je odbrana to odbila.³² Osim toga, tužilaštvo tvrdi da je, u vezi s grupom dokumenata koji se odnose na Srpsku radikalnu stranku, predložilo odbrani da raspravljaju o činjenicama oko kojih bi se mogli sporazumeti, ali da je odbrana to dobila, tvrdeći da teze tužilaštva po tom pitanju nisu bile dovoljno konkretne, te da s tužilaštvom ne može da vodi konstruktivne razgovore sve dok ono ne precizira svoje teze o tome.³³

III. MERODAVNO PRAVO

9. Relevantni deo pravila 89 Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) glasi:

- (C) Veće može prihvatiti bilo koji relevantan dokaz za koji smatra da ima dokaznu vrednost.
- (D) Veće može izuzeti dokaz ako potreba da se osigura pravično suđenje znatno preteže nad njihovom dokaznom vrednošću.

10. Pretresno veće zahteva da "strana podnosilac mora da bude u stanju da pokaže, jasno i konkretno, gde i kako svaki dokument odgovara predmetu".³⁴

²⁹ Odgovor, par. 16–21.

³⁰ Odgovor, par. 22–24.

³¹ Odgovor, par. 25.

³² Odgovor, par. 26.

³³ Odgovor, par. 27.

³⁴ Odluka po Revidiranom prvom zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, 3. februar 2011. godine, par. 11; *Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-T, Odluka po Zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokumentarnih dokaza, 10. oktobar 2006. godine, par. 18; *Tužilac protiv Rasima Delića*,

IV. DISKUSIJA

11. Pre svega, Veće napominje da je odbrana svoj Prvi zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka podnela u fazi suđenja u kojoj je tužilaštvo izvodilo dokaze. Kao što je već rečeno, odbrana je Veće i strane u postupku obavestila o tome da će njenim novim zahtevom za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka biti obuhvaćeni i oni dokumenti iz Prvog zahteva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka koje je htela da predloži kao dokaze.³⁵ Zato Veće smatra da je Prvi zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka obuhvaćen ovim Zahtevom.

12. Između 4. novembra 2011. godine i podnošenja Zahteva Veće je pokušalo da pomogne odbrani da podnese zahtev za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka: odobrilo joj je dovoljno vremena da pripremi Zahtev, pomerilo rokove, u nekoliko navrata je savetovalo i podržalo u nastojanjima da, gde je to moguće, pokuša da postigne sporazum o činjenicama u vezi sa sadržajem dokumenata kako se spis ne bi nepotrebno opterećivao dokumentima za koje odbrana traži da budu prihvaćeni bez posredstva svedoka.

13. Veće podseća da je već u dva navrata izrazilo zabrinutost zbog toga što odbrana veliku količinu dokumenata namerava da predloži bez posredstva svedoka i što ne postoje jasne naznake o tome šta tim dokumentima želi da dokaže.³⁶ Dana 31. januara 2012. godine Veće je naglasilo da

[u] predmetima koji se vode pred Međunarodnim sudom a u kojima se za veliku količinu potencijalnog dokaznog materijala može smatrati da je relevantna i da ima dokaznu vrednost, strane u postupku dužne su da svoj dokazni materijal predstave tako da Veće može da ga razmotri na valjan način. Strane u postupku dužne su da brižljivo odaberu dokumente koji su najrelevantniji i koji imaju najveću dokaznu vrednost, kao i da jasno navedu kakvo mesto taj dokument zauzima u širem kontekstu predmeta i zašto ga predlažu. U protivnom, i druga strana u postupku i Veće suočavaju se s praktičnim i organizacionim problemima kad treba da odgovore na njega. No, još je važnije to što dotična strana rizikuje da Veće uopšte ne bude u stanju da dotični dokazni predmet razmotri onako kako bi ona to želela. [...] S obzirom na obim mogućih zahteva za usvajanje

predmet br. IT-04-83-T, Odluka po Podnesku tužilaštva u vezi s prihvatanjem dokumentarnih dokaza, 16. januar 2008. godine, par. 9.

³⁵ T. 15079–15080.

³⁶ T. 15450–15458, 16552–16554.

dokaznih predmeta bez posredstva svedoka i fazu u kojoj se postupak nalazi, Veće očekuje da će strane ovo pitanje tretirati kao prioritarno.³⁷

14. Odbrana svojim Zahtevom traži da se u spis uvrsti više od 670 dokumenata, ukupnog obima od preko 12.400 stranica. Ukoliko budu prihvaćeni, ti dokumenti činiće znatan deo spisa ovog predmeta. Zbog broja i obima dostavljenih dokumenata, Veće je odlučilo da svoju odluku po Zahtevu iznese u odvojenim odlukama, kako bi odbrana što ranije bila obavještena o stavu koji je Veće zauzelo prema pojedinim kategorijama dokumenata.

15. U ovoj odluci Veće će razmatrati četiri kategorije dokumenata navedenih u Trećoj tabeli priloženoj uz Zahtev.³⁸ Veće će najpre razmotriti zahtev odbrane da se prihvate dnevnicu koje je navodno napisao Ratko Mladić (dalje u tekstu: Mladićevi dnevnicu). Potom će Veće razmotriti zahtev odbrane da se prihvate: (1) zapisnici sa sednica Narodne skupštine Republike Srpske, poslaničkog kluba SDS-a, Srpskog nacionalnog veća, Vlade i Ratnog predsedništva, (2) zapisnici sa sednica i odluke/saopštenja Predsedništva SFRJ i Vrhovnog saveta odbrane SRJ, i (3) zapisnici sa sednica Saveta za usaglašavanje stavova o državnoj politici SRJ. O ostatku Zahteva Veće će doneti posebne odluke.

a. Mladićevi dnevnicu

16. Odbrana traži da se u spis uvrsti 20 Mladićevih dnevnika.³⁹ Veće podseća na to da je dnevnik koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 5606 prihvaćen nakon što je Zahtev podnet, 20. marta 2012. godine, i to pod brojem D767 i putem svedoka odbrane Davida Brownea.⁴⁰

17. U vezi s Dnevnikom koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 5595, odbrana tvrdi sledeće:

Ovaj i drugi dnevnicu koje je napisao Ratko Mladić veoma su relevantni, jer se na osnovu njih može pokazati da bosanski Srbi pre aprila 1992. i posle avgusta 1995. godine nisu imali zločinački cilj ili nameru, i dokazati ko su glavni akteri, dostavljači i koordinatori na strani bosanskih Srba, u sukobu u kom su RDB i Jovica Stanišić odigrali tek neznatnu ulogu. Time se potkrepljuje stav odbrane da ni RDB ni Jovica Stanišić srpskim snagama u Bosni nisu pružali nikakvu pomoć ili

³⁷ T. 16552–16553.

³⁸ V. Poverljivi dodatak C Zahtevu.

³⁹ Dnevnicu su, na osnovu pravila 65ter, označeni brojevima 5595–5612, 5053 i 5016.

⁴⁰ T. 18346–18347.

podršku, ili da su ta pomoć ili podrška bile beznačajne, pošto su drugi akteri bili glavni partneri i dostavljači. Zato ovaj dokument govori u prilog tvrdnji da ni RDB ni Jovica Stanišić nisu na bitan način doprineli (zločinačkoj) svrsi ili zločinima koje su počinili bosanski Srbi.⁴¹

18. Dalje, odbrana je za 18 drugih Mladićevih dnevnika navela: "Relevantnost i dokazna vrednost: *idem*, gore".⁴² Tužilaštvo je navelo da se ne protivi tome da Mladićevi Dnevnici budu prihvaćeni i tvrdi da ti dnevnici bitno potkrepljuju tezu tužilaštva protiv optuženog.⁴³

19. Praksa u prihvatanju dokumenata bez posredstva svedoka je jasna: strana u postupku mora biti u stanju da jasno i konkretno pokaže gde i kako se koji dokument uklapa u njenu tezu. Što se tiče zahteva za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svedoka, Veće koje postupa u predmetu *Karaždić* konstatovalo je da "prihvatanju dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka [ne bi trebalo pribjegavati] kao načinu podnošenja dokaznih predmeta marginalne relevantnosti ili dokazne vrijednosti jer se tako spis zatrpava materijalom koji nije apsolutno neophodan da bi se dokazali ili pobili navodi u Optužnici. [...] [i]ako se može steći utisak da se prihvatanjem dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka donekle štedi vrijeme u sudnici, ono zapravo može produžiti postupak pukim brojem dokaznih predmeta koji se na taj način prihvate, naročito ako strane u postupku sasvim jasno ne objasne kako svaki pojedinačni dokazni predmet pomaže u dokazivanju ili pobijanju tih navoda."⁴⁴ Zahtev da se za svaki dokument navedu jasni i konkretni podaci u ovoj prilici je još akutniji. Zajedno s prevodom 19 Mladićevih dnevnika, materijal će ukupno imati više od 4.660 stranica, a Veće, s obzirom na njegovu složenost i na to što nema svedoka koji bi ga stavili u kontekst, možda neće moći ispravno da ga protumači. Veće napominje da odbrana nije navela *nijedno* konkretno mesto u dnevnicima za koje bi jasno i konkretno pokazala gde se ono i kako uklapa u tezu odbrane. Međutim, odbrana ipak jeste načelno navela koje se informacije, prema njenom shvatanju, *ne mogu* naći u Mladićevim dnevnicima.

⁴¹ Zahtev, Poverljivi dodatak C, str. 117.

⁴² Zahtev, Poverljivi dodatak C, str. 117–121.

⁴³ Odgovor tužilaštva, Poverljivi dodatak A, str. 426–427.

⁴⁴ *Tužilac protiv Radovana Karaždića*, predmet br. IT-95-5/18-T, Odluka po Zahtjevu za prihvatanje dokaznih predmeta bez posredstva svjedoka: general Michael Rose, 29. oktobar 2010. godine, par. 9.

Tužilaštvo je u Odgovoru navelo da Mladićevi dnevnici idu u prilog tezi tužilaštva i to potkrepilo upućivanjem na konkretne stranice iz dnevnika.⁴⁵

20. Veće ima u vidu da i za tezu odbrane može biti relevantno to što se u ličnim beleškama koje je navodno vodio jedan od najvažnijih učesnika u istom UZP-u ne pominju ni optuženi, ni RDB ni drugi navodni učesnici u njemu. Međutim, Veće isto tako smatra da se znatan deo informacija iz Mladićevih dnevnika ni u vremenskom ni u geografskom smislu ne preklapa sa zločinima navedenim u Optužnici, niti je jasno povezano s njima i/ili s njihovim navodnim počinocima. U mnogim dnevnicima opisuju se sastanci koji, po svemu sudeći, neće biti relevantni za ovaj predmet. S druge strane, informacije koje se u dnevnicima navode o drugim sastancima *mogle* bi se na neki način odraziti na ovaj predmet. Kad odlučuje o materijalu predloženom bez posredstva svedoka Veće nije dužno da taj materijal pretražuje ne bi li u njemu pronašlo delove koji bi za stranu koja ih je predložila mogli biti relevantni: to treba da učini strana koja dotični materijal predlaže. Zato Veće naglašava da odbrana, ako želi da dobije povoljan odgovor na zahtev da se prihvate konkretni delovi Mladićevih dnevnika iz kojih pokušava da izvede negativne implikacije, za svaki takav deo treba da navede gde se i zašto može očekivati da bi optuženi i/ili RDB bili pomenuti da optuženi, kako se navodi, zaista jeste učestvovao u UZP-u, a takvih informacija tamo zapravo nema.

21. Sve u svemu, Veće od strane koja predlaže dokaze dosad nije dobilo nikakve podatke o tome koje su informacije relevantne u kom Mladićevom dnevniku. Odbrana je, doduše, navela da su Mladićevi Dnevници u celini i načelno relevantni, ali nije pokazala kako se konkretni delovi *svakog* dnevnika uklapaju u njenu tezu, zbog čega Veće ne može valjano da proceni njihovu relevantnost i dokaznu vrednost. Zato odbrana nije ispunila uslove za prihvatanje dokumenata bez posredstva svedoka. Iz tog razloga Veće i odbija da uvrsti Mladićeve Dnevnike u spis, što ne isključuje mogućnost podnošenja novog zahteva.

⁴⁵ Odgovor tužilaštva, Poverljivi dodatak A, str. 426.

b. Sednice

22. Odbrana je zatražila da se u spis uvrsti velik broj dokumenata iz sledećih kategorija materijala navedenog u Poverljivom dodatku C Zahtevu: zapisnici sa sednica Narodne skupštine Republike Srpske, kluba poslanika SDS-a, Srpskog nacionalnog veća, Vlade i Ratnog predsedništva (dalje u tekstu: 1. kategorija), zapisnici sa sednica i odluke/saopštenja Predsedništva SFRJ i Vrhovnog saveta odbrane SRJ (dalje u tekstu: 2. kategorija) i zapisnici sa sednica Saveta za usaglašavanje stavova o državnoj politici SRJ (dalje u tekstu: 3. kategorija) (dalje u tekstu dokumenti iz 1, 2. i 3. kategorije zbirno će se voditi kao: zapisnici sa sednica).

23. Veće, načelno, još jednom naglašava koliko je značajno da se prilikom predlaganja dokumenata bez posredstva svedoka za svaki dokument jasno i konkretno navede u kom je smislu on relevantan i kako se uklapa u tezu odbrane. Prevod zapisnika sa sednica ukupno obuhvata više od 5.290 stranica materijala koji ovo Veće možda neće valjano protumačiti, pošto neće biti svedoka koji bi taj materijal stavili u odgovarajući kontekst. Dana 31. januara 2012. godine Veće je na konkretnim primerima objasnilo kakve teškoće predviđa u ovom pogledu:

Veće napominje da se neki dokument može koristiti kako bi se pokazalo više različitih činjenica, a samo neke od njih biće jasne već na prvi pogled. Na primer, u nekom izveštaju vlade opisuje se niz događaja na osnovu kojih se može ustanoviti da je neko telo vlade imalo informacije o tome. Međutim, isti taj dokument može se upotrebiti i da bi se pokazalo da je dotično telo nekako reagovalo na dotične događaje. Osim toga, ili pored toga, taj izveštaj može se iskoristiti da bi se pokazalo da se onaj niz događaja zaista odigrao. S druge strane, strana koja ga predlaže njime je možda samo htela da dokaže da je sastavljač izveštaja u to vreme radio u dotičnom telu vlade. Od strane koja podnosi takav dokument Veće očekuje da tačno naznači na koje će se informacije iz dokumenta pozivati. Ako se dokument predlaže putem svedoka, strana koja ga predlaže će svojim pitanjima, a svedok svojim odgovorima taj dokument donekle staviti u kontekst. No, ako se dokument predlaže bez posredstva svedoka, strana koja ga predlaže dužna je da detaljno izloži njegov kontekst.⁴⁶

24. Što se tiče zapisnika sa sednica koji su, na osnovu pravila 65ter, označeni brojevima 762, 4559, 1284, 1286, 1287, 1850 i 1288 (1. kategorija), odbrana, načelno, tvrdi da su,

ukoliko tužilaštvo ostane pri svojoj tezi da je zločinačka namera postojala pre aprila 1992. godine, te rasprave veoma relevantne i da imaju visoku dokaznu vrednost za tezu odbrane. [...] Iz tih

⁴⁶ T. 16653.

rasprava jasno proizlazi da vlada nije učestvovala u ostvarenju zločinačkog cilja niti da ga je planirala, kako to tužilaštvo navodi [...].⁴⁷

Za svaki od pomenutih zapisnika odbrana tvrdi da oni ukazuju na "stav koji je rukovodstvo bosanskih Srba [krajem 1991. ili početkom 1992. godine] imalo o čitavom nizu pitanja". Odbrana ta pitanja označava ili kao politička ili kao vojna, ili kao politička i vojna, i veoma uopšteno navodi koja su to pitanja, na primer, pojam suvereniteta, regionalizacija i jedinstvo samoodbrane (dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 762, 4559, 1850), "formiranje konfederacije suverenog naroda Bosne i Hercegovine putem pregovora" (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 1284), "osnivanje Srpske Republike Bosne i Hercegovine" (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 1287) i "pravo naroda na samoopredeljenje, regionalizacija i decentralizacija, kao i potreba za sistemom samoodbrane" (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 1288).⁴⁸ Osim toga, za većinu tih dokumenata odbrana dodaje škrt opis njihovog navodnog sadržaja. Tužilaštvo u Odgovoru tvrdi da iz tih zapisnika sa sednica proizlazi upravo suprotno, naime, to da je "rukovodstvo bosanskih Srba težilo nacionalnom ujedinjenju srpskog naroda i razdvajanju institucija po nacionalnom osnovu".⁴⁹

25. Veće napominje da su navedeni dokumenti obimni, da su predloženi u neodgovarajućoj fazi postupka i da su škrti opisi koje je odbrana dala od slabe pomoći kad treba proceniti koji su *konkretni* delovi tih zapisnika sa sednica relevantni za tezu odbrane, zbog čega Veće nije u stanju da valjano proceni njihovu relevantnost i dokaznu vrednost. Odbrana je, isto tako, dala tek sasvim uopštene informacije o dokaznim predmetima koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 1292 (1. kategorija), 1D05301, 1376, 1380, 1382, 1D02585, 1392, 1424, 1425, 1426 (2. kategorija)⁵⁰ i 1442 (3. kategorija). Prema tome, odbrana nije ispunila uslove za prihvatanje tih dokumenata bez posredstva svedoka. S tim u skladu, Veće odbija zahtev da se oni prihvate bez

⁴⁷ Zahtev, Poverljivi dokaz C, str. 1–5.

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ Odgovor, Poverljivi dodatak A, str. 300–303.

⁵⁰ Što se tiče 2. kategorije, Veće podseća na to da je odbrana zatražila da se svedok Manojlo Milovanović ponovo pozove, između ostalog i da bi bio unakrsno ispitan o dokumentima iz 2. kategorije, što je Veće uzelo u obzir kad je odobrilo taj zahtev odbrane. Zahtev Stanišićeve odbrane da se ponovo pozove svedok JF-054, 29. septembar 2011. godine, par. 13–14; Odluka po Stanišićevom zahtevu da se ponovo pozove svedok Manojlo Milovanović, 22. novembar 2011. godine. Veće podseća na to da dokumente iz 2. kategorije odbrana nije predložila preko svedoka Manojla Milovanovića.

posredstva svedoka, što ne isključuje mogućnost podnošenja novog zahteva. Veće upućuje na ono što je ranije iznelo u vezi s uslovima koje strana koja podnosi zahtev mora da ispuni kad dostavlja materijal za koji traži da bude prihvaćen bez posredstva svedoka a iz kojeg pokušava da izvede negativne implikacije.⁵¹

26. Što se tiče zapisnika sa sednica koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 587, 586, 1295, 1345⁵² i 1349 (1. kategorija), odbrana je, isto tako, dala samo njihov opšti opis ili tvrdnju o tome kako su ti obimni dokumenti relevantni i kako se uklapaju u njenu tezu, ali je dodala i minimalne naznake o broju stranice kako bi potkrepila svoje uopštene tvrdnje. Odbrana je, isto tako, navela opšte informacije i nekoliko brojeva stranice za zapisnike sa sednica koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 1D05305, 1D05307, 1384, 1395, 1D03598, 1398, 1399, 1D03600–1D03604, 1412, 1D03609, 1D03611,⁵³ 1413–1415, 1419, 1418, 1420, 1423, 1428 (2. kategorija), 1439 i 1443 (3. kategorija). Što se tiče ovih dokumenata, Veće takođe smatra da, u nedostatku konkretnijih podataka o tome koji su delovi tih obimnih zapisnika relevantni i kako se uklapaju u tezu odbrane, ne može valjano da proceni njihovu relevantnost i dokaznu vrednost, pa zato odbija da ih uvrsti u spis, što ne isključuje mogućnost podnošenja novog zahteva.

27. Što se tiče zapisnika sa sednice koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 1351, 1353, 1354, 1356,⁵⁴ 1358, 1360, 1365, 1367, 1369 i 1371 (1. kategorija), ukupno oko 1.900 stranica, što čini znatan deo dokumenata predloženih u ovoj kategoriji, odbrana je navela: "Relevantnost i dokazna vrednost: *idem*, gore".⁵⁵ Odbrana je na sličan način okarakterisala i zapisnike sa sednica koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 1D02030, 1D03599 i 1D03606 (2. kategorija). Odbrana je time, doduše, na

⁵¹ V. gore, par. 19–21.

⁵² V. takođe T. 18594–18595, 18644–18645, gde je tužilaštvo odlomak iz dokumenta koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 1345 predložilo putem svedoka odbrane Ivora Robertsa; dokument je prihvaćen pod brojem P3115. Što se tiče ovog konkretnog dokumenta, Veće napominje da se odbrana pozvala na četiri od ukupno 240 stranica ovog dokumenta; Zahtev, Poverljivi dodatak C, str. 11–12.

⁵³ Što se tiče dokumenta 1D03611, Veće napominje da su svedoku odbrane Mladenu Karanu pokazani mali delovi ovog dokumenta, koji inače obuhvata 116 stranica, i da je Veće apelovalo na strane u postupku da navedu delove ovog dokumenta koji su relevantni; T. 17762–17769. Potom je dokument označen radi identifikacije brojem D00753, dok se ne donese ova Odluka; T. 18783, 18784.

⁵⁴ Veće napominje da je, po svoj prilici, prevedeno svega 5 stranica ovog dokumenta, koji inače obuhvata 216 stranica i koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 1356.

⁵⁵ Zahtev, Poverljivi dodatak C, str. 13–18.

krajnje sveden način naznačila opštu relevantnost koju zapisnici s tih sednica imaju za njenu tezu, ali nije konkretno pokazala kako se svaki taj zapisnik uklapa u njenu tezu, pa Veće zato ne može valjano da proceni njihovu relevantnost i dokaznu vrednost. Time odbrana nije ispunila uslov da se dotični zapisnici usvoje bez posredstva svedoka. Veće zato odbija da ih uvrsti u spis, što ne isključuje mogućnost podnošenja novog zahteva.

28. Što se tiče zapisnika sa sednice koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 1723–1725, 2164, 1736, 2165, 1675, 1350, 1352, 1355, 1357, 1359, 1364, 1366, 1368, 1370 i 1372 (1. kategorija), kao i 1D05302, 1D05303, 1D05304, 1D05306, 1416, 1417, 1421, 1422 i 1427 (2. kategorija), Veće konstatuje da je odbrana dovoljno konkretno pokazala (i) relevantnost i dokaznu vrednosti tih dokumenata i (ii) način na koji se oni uklapaju u tezu odbrane. Veće napominje da su neki od tih dokumenata odbrani obelodanjeni tek nakon što je ona dostavila svoj spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter, pa da oni zato nisu uvršćeni u njega.⁵⁶ Međutim, tužilaštvo se ne protivi tome da oni budu prihvaćeni, pošto je imalo dovoljno prilike da ih pregleda i detaljno prokomentariše zahtev za njihovo prihvaćanje. Zato Veće, *proprio motu*, odlučuje da te dokazne predmete doda na Spisak dokaznih predmeta odbrane na osnovu pravila 65ter. Sve u svemu, Veće se uverilo da pomenuti dokumenti imaju dokaznu vrednost i da su relevantni i odobrava da budu prihvaćeni bez posredstva svedoka.

29. Pošto je brižljivo analiziralo dokumente iz 1, 2. i 3. kategorije, Veće i te kako ima u vidu stav odbrane da prihvaćeni dokumenti čine deo šire slike, a da bi ta slika mogla biti nepotpuna bez informacija sadržanih u dokumentima čije se prihvatanje trenutno odbija, mada time nije isključena mogućnost podnošenja novog zahteva. Međutim, kao što je to već rečeno, na odbrani je da jasno i konkretno pokaže koji su delovi tih dokumenata relevantni i imaju dokaznu vrednost, kao i gde se i kako svaki od njih uklapa u tezu odbrane.

V. DISPOZITIV

30. Iz navedenih razloga, Pretresno veće **DELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtev i:

⁵⁶ To su: 1D05302, 1D05304 i 1D05306.

Prevod

- (i) **UVRŠTAVA** u spis dokumente koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 1723–1725, 2164, 1736, 2165, 1675, 1350, 1352, 1355, 1357, 1359, 1364, 1366, 1368, 1370, 1372, 1D05302, 1D05303, 1D05304, 1D05306, 1416, 1417, 1421, 1422 i 1427;
- (ii) **ODBIJA** zahtev da se u spis uvrste dokumenti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 5595–5605, 5053, 5016, 5607–5612, 762, 4559, 1284, 1286, 1287, 1850, 1288, 1D05301, 1376, 1380, 1382, 1D02585, 1392, 1D03601, 1413–1415, 1424, 1425, 1426, 1442, 587, 586, 1292, 1295, 1349, 1345, 1D05305, 1D05307, 1384, 1395, 1D03598, 1398, 1399, 1D03600, 1D03602, 1D03603, 1D03604, 1412, 1D03609, 1D03611, 1419, 1418, 1420, 1423, 1428, 1439, 1443, 1351, 1353, 1354, 1356, 1358, 1360, 1365, 1367, 1369, 1374, 1D0230, 1D03599 i 1D03606, što ne isključuje mogućnost podnošenja novog zahteva;
- (iii) **TRAŽI** od Sekretarijata da prihvaćenim dokumentima dodeli brojeve dokaznog predmeta i da o tome obavesti i strane u postupku i Veće, i
- (iv) **ODLUČUJE** da u dogledno vreme donese dalje odluke po Zahtevu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je merodavna verzija na engleskom jeziku.

/potpis na originalu/
 sudija Alphons Orie,
 predsedavajući

Dana 23. maja 2012.
 U Hagu,
 Holandija

[pečat Međunarodnog suda]